

ACC. N:R M. 16727:1-17.

Landskap: Småland Upptecknare: Lena Almgren, Värjö
Härad: _____ Berättare: " " "
Socken: Värjö Berättarens yrke: fru
Uppteckningsår: 1966 Född år 1910 i Värjö

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skräddare, sömmerskor och konfektion. s. 1-17. LMF 131
(mest om sömmerskor)
(teckn. s. 17a)

Skriv endast på denna sida.

LUF 131 Sommarskor.

Vid vilken tid sommarskor antogs intalles för skrädderi, det vet jag ej. Från tiden jag minns har jag inte hört tala om skrädderi, som gick omkring och sydde.

Sommarskor minns jag från min tidigaste barndom. Omkring 1915. Min mor var kläder, så det var först till min konfirmation 1925 som jag fick kappas och klämnas sydd av en sommarskor. Hon var i 50 års ålder då. Var inflyttad till stan. Heunis föräldrar bodde på ett hus under Teleborg. Tatar hade hon en tvättstugugård, där hon och heunis några av äldre bröder bodde. Han var sjuklig och hon skötte heunis. Det var nog orsaken till att inte hon gick loss och sydde. Det var en mycket snäll människa, och hon åtog sig även att sy om gammalt.

De flesta sommarskor, var hemmansskor,

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

LUF 131

24/11-66

L. 4. F. 131

och de var i regel upptagna den mesta delen
av året. De ringades länge till i förväg.

Nos en del famlades också sommarstuga
på bortåt en halv vecka. Det var på vägen
för att se till sommarstugan, och så hos
hen.

Det var mest riksfamiljer som hade råd med
sommarstuga. De flesta husmödrar var arbetar-
och lägre tjänstemannagrunder. De hade
sina egna och barnens kläder.

Inte för att sommarstuga hade blivit
men hos den låga betalningen var det för myck-
et att lägga ut för de som förut inte hade det
räcka.

Sommarstuga skulle ju ha varit önskt, den
måste ju vara bättre, än i vanliga fall. De
måste sommarstuga få ut en noggrannhet

L. L. F. / 31

i ferd. Det var inte så lätt, med den tung-
bördheten som de hade.

Alla hade ju heller inte symaskin, och på den
tiden tog inte sommarska maskin med sig.

De hade handmaskinen blivit moderna och
den gick inte att transportera lika lätt som dess
föregångare, hemmaskinen. Då de var moderna
gick sommarska ofta ta maskin med sig.

Detta hände nog mest på landet. De gick
sommarska hämtas och hon måste ligga
i sja. Det kunde taga många dagar innan
allt blev nytt, både nytt och ny om gammalt
gick hon ny.

För sommarska bjärskade. Bussade mycket.
Maten skulle vara bra. Hon blev ibland ganska
besviken. Oftast gick hon på det finaste
kuret för en gång.

L. U. F. 131

En foster till min man, en försörjningskvinna.
Hon var född i mitten på 1870-talet, och börja-
de ganska ung med sömnad. Hon höll på med
sitt syeri ända in på 50-talet. Det var inte ofta
hon mötte henne. Hennes kundhus var so-
liten i stan. De kungade henne av från av.
Hon blev så god vän med sina kunder och de
betraktade henne som en god vän.

Det var en mycket fin kvinna med ett vä-
rdigt utseende. Jag tror att hon lärde mycket
av de kvinnorna hon dagligen var tilltäm-
mans med ett finare maner.

Med sömnadens gånge det att hålla sig
vän med. De rikare var beroende av en bra
sömnad. Konfektionerna av finare kläder
hade inte blivit så stora, och den höll på
inte för att vara så fin.

L. 41.F. 131

På den tiden hade folk ett stort umgänge med många fina händningar. Det gällde att till varje sådan tillställning komma med något nytt. De blev stämnade, med hjälp av fina modejournaler och tips till kunden. På den tiden var det vanligt med höghälskläder till vissa anledningar. De hade alltid samma hellång klänning. Men på fest- och föreställningar bar långa klänningar och herrarna hade frack. Det var kanske inte så vanligt om sommaren hade att göra.

Hemma och borta blev länge. Frammanst. 8 på kvällen var ingenting vanligt att hon arbetade.

Det myddes om och andades. Men de rikas gjorde vi. För att undvika sommarstaden skulle bevakade från riket och kasta som-

L 4.5. 131

man och göra en del handarbete eller hand-
sömnad.

Herrebyxor kunde man om till byxor om
man väände nedre delen upp. Kunnat kunde
det bli en jorbyxor. Jag tycker att nästan
allt användes till något. En klänning
kunde ha bli av en gammal klänning och
gjort av en auman. Det hette inte: "Kjorta och
häng!"

Av de sommarbröda jag kände under min
uppväxt och även senare, vi förblev de ogifta.
Man ville ha berättat på att de icke kom i
kontakt med ungdomar. De satt inne och
sydde hela dagarna. När kvällen kom var
de friska och hade nog ingen större lust
att gå ut. Jag tycker också det är en egen-
lighet att inte sommarbröda gifte sig.

L. 4. F.

De flerta husmöden fick ny sina egna och
hussens kläder. Innan de fick maskin fick
de ny för hand. För att underlätta detta ar-
bete fanns en apparat. Jag skickade en skiss
på en sådan. En värdinna ägde den. Hon var 65
år och fick den från sitt hem. Där modern
använt den innan hon fick vadmaskin.
Jag har också av henne fått veta, hur det
gick till att ny på en sådan. Skulle som
manus bli fina, så måste en viss bakom
maskinen och de tryckta sakta åt sig.

Den maskin var på samma sätt som damp-
maskinen.

Min mor hade dampmaskin, en lönge.
Hon köpte den vid jag ej. Jag minns
den från jag var helt liten. Innan den kom
i huset, hade vi även hon för hand.

L 4 F

Hon mydde till en äldre fells konfirmations-
serm. Till en flickor mydde hon även efter
konfirmationen.

Hon hade aldrig läst sig my, men först det
mydde hon sen. Sen jagkanns klädesmydd
hon. Rånkända var det inte så svårt med
seras koltor. De behövde ju inte rita så
sen. Sjä hellre kortbyxor. Hade väl den
basta jossorerna. Oftast var det gammalt
som myddes om. Till minsta mydde hon sen
kabonger, skjorter och nattskjorter.

Dessa mönster hade hon inte alls efter.
Fanns det en gammal klänning som passat
sen, så fick den bli en mönster.

Hon undrade på en på den tiden hem-
mydde. Flanelldispyken, beakläde och under-
klänningar. Material var flannell eller tyg.

L 41 F 131

Tristan hade de inte blivit populär i affären.
Men jag vet att min gudmor var beaktad.
Hon brukade hjälpa henne med att sy ihop de
sticker. Men nu det kommande hösten och
hennes hon stöckade. Det var före jag
milde.

Det var inte så lätt att sy, när det inte fanns
mönster. Nu sina mönster kunde de sig.
Jag vet en Jan, född 1880, som talade om
föt mig. Hon var gick tillvägs, när hon
skulle sy sin första rock till sin pojke.
Först la hon tyget på golvet, pojken var
på och så klippte hon. Den rocken blev
inte bra. En annan berättade att hennes
far fick en rock, sydd av modern. Tyget
var vadmal, den klippes med sämmen och
allt i ett stycke. Den skulle han ha när

L.L.F. 131

han gick till skolan. Han skändes om den.
Då han gick till skolan hade han den under
en sten, och när han gick från skolan tog han
den på sig. Barn på den tiden, kunde också
ha kompletta lörcina kläder.

En moster till mig, hade ett annat smitt
på klädningarna. Hon sydde till min kusin.
Denne moster gick bort till finare familjer
och serviser. Jag tror hon gick till Lön, där.
Det märktes även på andra saker. Hon kom
med lite finare, som min mor inte hade.

Bättre blev det ju, när rektorerna
började införa mörke och man kunde strika
efter dem. Tygs på ändringarna av gamla klä-
der gavs även.

Det fanns de som ägde en begagnad kläd-
skåp. Den var tyngre än den vanliga och

L. 41. F. 131

persofoten rickede inte på saum & st. Den måste
men avse sig finare

Samma är bevisomkunnigarna helt för-
samma. På mitten av 50-talet fanns det
färdigskand. Konfektköken har kommit i
stället. Hågen mycket finare ännu än i
väg, men de flesta köper för sig. Det blir
billigare än att anlita till sommarska och
atthje. En sommarska kan lika mycket
betalt som kvaliteten på tyget är.

För en sommarska är en klänning, är ofta
tyget dyrt. De tycker många att det är lika
bra att köpa konfektköken. Det går ju även
att få måttbestämd konfektion. De fram-
förallt berömliga. Sen när det gäller den-
kläder går det att få beställa ett nytt tyg och
en viss modell. De sommarskor, som kom-

L. L. F. 131

mer att feinas hem, än ändringsömmershem.
Allt skickat för en gjut för hand. Om
inte beomoden hem gör all gjut, så gick
det att beställa hos en och annan äldre hem-
na på landet.

Stickmaskinen blev väl populär i slutet
av 1800-talet. För att kunna sticka på
maskin fördes någon stickningskurs.
Den varade inte många veckor.

De som hade stickmaskin fick till godo
att maskinsticka ett stort handstickning-
en. Det var ett skumpon, färsundekläde,
hoffar och manshöggar som stickades.
Vid stickning, "lötlung" av skumpon var
mycket vanligt. Skoffen, beulingarna
höll alltid, men fötterna det ganska
fäst upp. Tråskar används mycket på den

L. L. F. 131

tiden, och ofta gick folk i stumpadorna
sittomhus. Morgonlofflor fanns inte.

Vid vidskickningen av stumpon, fanns inte
så stor hänsyn till om färgen på fötterna
var lika som skapten. Mycket väl kunde
svarta skoft stickas vid med gällt garn.

Det myntas inte. Långskuffade kängor var
så moderna. Trecklade stumpon var skön-
het. Det var avigt och påt. Dessa hem-
stickade stumpon var inte sköna att bära,
de var också otäck. Det fanns ej heller
många färger att välja på. Blunt, svart
och gult.

Omkring 1920 blev marsmiska stum-
por moderna. De var mycket att bära och
färgerna fästa.

Och även hemstickade stumpon fick allt

L. U. F. 131

mindre att göra.

Det fabrikssticket hade slagit igenom.
Ingenundsklättnen lyktes ut med bika.
En tillnad för hvar midnatt. De var
lätta att baka och steka.

Jag kände ingen hvarsticker, som
nu är riksarn.

Att stida, my i en knapp eller utlösa
någon lagning, avsågs för inte bara till en
manns grönhet. Den i stället har
avsett förändring. När min son gick
i skolan på 40-talet fick han till sig
både my och stida. Högst förändring fick
han my för hand.

När min dotter, några år yngre, gick
i skolan, fick hon till sig my på marken.

När jag själv gick i skolan, slutade 1924.

L 41.F 131

fick vi ny' allt för hand. Battelins, ringott
lyxor. Till och med kuapparna fick vi
göra själva. Det var handkuapparna.

Men för köpte alltid konfektklä-
der, så långt jag minns. Det var det van-
ligast inom den gruppens han tillhö-
rde. Men inom den högre socialgruppen brukade
de måttbeställa sina kostymer hos skräd-
are. Det skräddarsydda hängin alltid ansett
som finast.

Man köper de flesta konfektkläds-
skräddarna heller på att försörjning.

Skräddaryrket gick nog ofta i arv från
för till son. Vem vill i dag bli skräddar-
lärling, när det går att tjäna mer pengar
på ett enklare sätt.

I vägen finns bara ett par skräddari-

L 41.F. 131

firmer kom. En av innehavarna är utlänn-
ing. Han kom till Växjö för en 7-8 år sedan
och lädd guld. Jag tror icke han kunde det
tidigare. Den han lädd hos ha upphört
med sitt skädderi. Inte av eldsjuka, han
avsåg det mera lönande att öppna tilläp-
affär för tyger.

Jag vill också nämna något om sy-
maskinsagenterna.

De skedde var och var. Till en början
var de inte väl sedda. Folk hade för sig att
de blev lurade, och när de talade om en
symaskinsagent, var det med ett visst för-
akt. Det var ett käft ord och de hade och
det var många borti de fick göra sinna
det blev köp av. Oftast var det avbetalnings-
köp. Det var inte många, som kunde betala.

L. U. F. 131

La kontakt. Många unga flickor, som skulle gifta sig, ville gärna ha en maskin i sin egen garderob. Agenterna tog reda på sådana adresser. Oftast blev de köpt av.

Fjälta köpte jag maskin av en agent. Det var nog så att efter jag gifta mig, 1936. Jag hade talat om att agenterna gick i bygnad, och hörd på byggnadskontrollerna.

Det gick de många adresser.

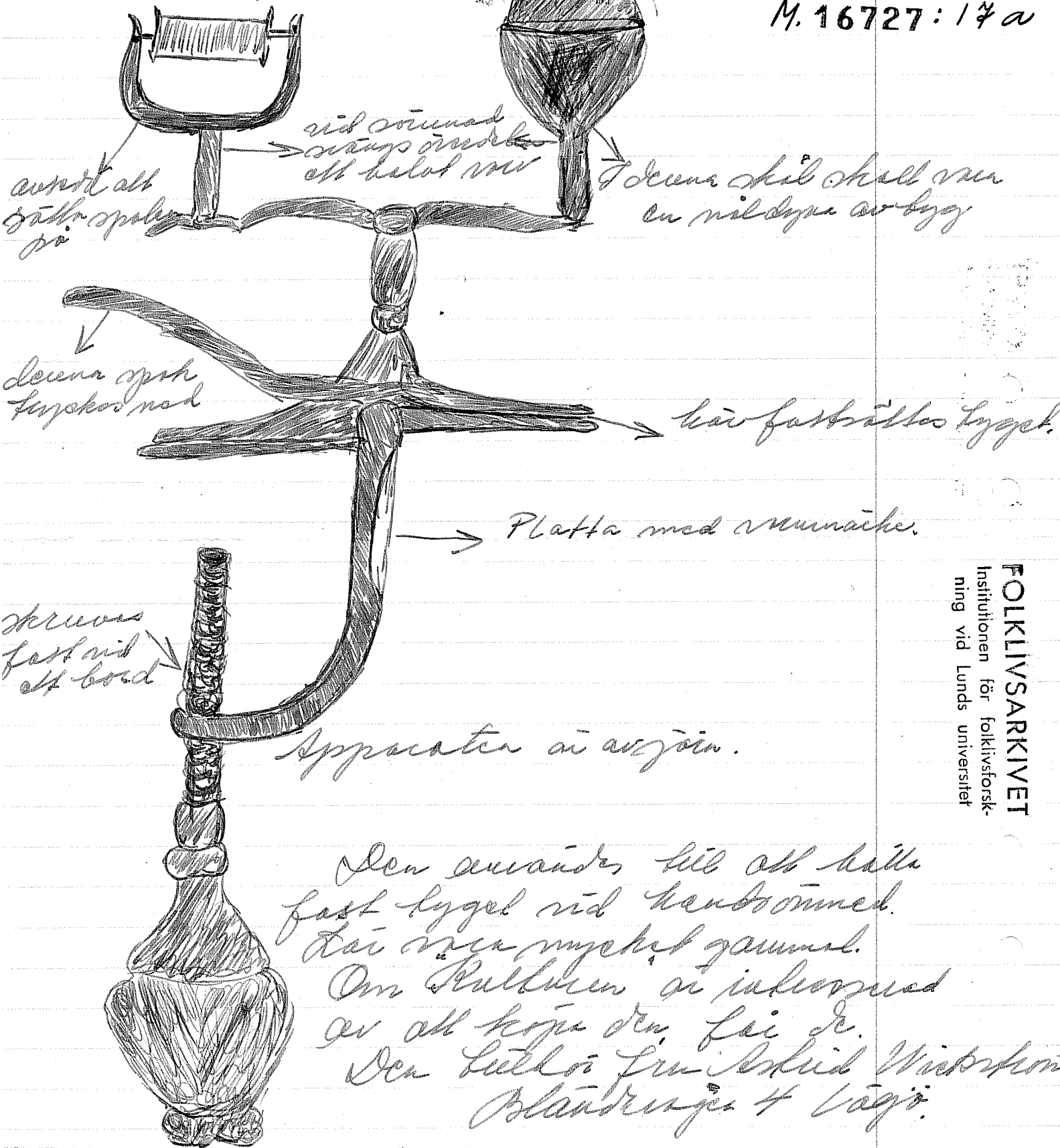
Skulle ju inte många agenter.

De som fortfarande är kvar, ha också en tur. Det är också avsevärt de flösta husmödrar att det är oönskligt med maskiner i sin garderob. Många, både husmödrar och unga flickor, som sina kläder göra. Skulle ju till sin bygd. Skulle ju minna att så lätt att ny efter.

Häppapparat

vid sömnad.

M. 16727: 17a

Den användes till att hålla
fast lygget vid handsoömnad.
Den är mycket gammal.
Om Kulturen är inkompetent
av att köpa den, så är de.
Den tillhör fru Axel Wikström
Bländersjö 4 Långå.